

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 4934/2020
03.02.2022. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Марине Милановић, председника већа, Драгане Бољевић и Катарине Манојловић Андрић, чланова већа, у парници тужилаца АА и ББ (правних следбеника ВВ) из ..., ГГ из ... и ДД из ..., чији је пуномоћник Горан Атанасковић, адвокат из ..., против тужене Републике Србије, Министарства просвете, науке и технолошког разова, чији је заступник Државно правобранилаштво из Београда, ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужилаца, изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 624/18 од 11.12.2019. године, у седници већа одржаној дана 03.02.2022. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована ревизија тужилаца изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 624/18 од 11.12.2019. године.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду П 574/17 од 26.10.2017. године, ставом првим, другим и трећим изреке, усвојен је тужбени захтев тужилаца, па је обавезана тужена да тужиоцима на име накнаде штете за период од 01.05.2009. године па до 30.11.2015. године исплати износе од по 4.000.000,00 динара са законском затезном каматом на појединачне износе наведене у том ставу, почев од доспелости сваког појединачног износа до исплате. Ставом четири изреке, обавезана је тужена да тужиоцима на име трошкова парничног поступка солидарно исплати износ од 472.600,00 динара са законском затезном каматом почев од дана наступања услова за извршност одлуке.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж 624/18 од 11.12.2019. године, ставом првим изреке, преиначена је пресуда Првог основног суда у Београду П 574/17 од 26.10.2017. године у ставу првом, другом и трећем изреке, тако што је одбијен захтев тужилаца да се обавезе тужена да им на име накнаде штете за период од 01.05.2009. године до 30.11.2015. године исплати укупан износ од по 4.000.000,00 динара са законском затезном каматом на месечне износе од по 50.000,00 динара, почев од доспелости сваког од њих до исплате, као и да им убудуће исплаћује износ од по 50.000,00

динара месечно сваког 10. у месецу доживотно, почев од 10.01.2016. године. Ставом другим изреке, преиначено је решење о трошковима поступка садржано у ставу четвртог изреке пресуде Првог основног суда у Београду П 574/17 од 26.10.2017. године, тако што су тужиоци обавезани да туженој на име трошкова првостепеног поступка солидарно исплате износ од 90.000,00 динара. Ставом трећим изреке, обавезани су тужиоци да туженој на име трошкова другостепеног поступка солидарно исплате износ од 45.000,00 динара.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужиоци су благовремено изјавили ревизију из свих законом прописаних разлога.

Врховни касациони суд је испитао побијану пресуду у смислу одредбе члана 408. Закона о парничном поступку – ЗПП („Службени гласник Републике Србије“ број 72/11 – 87/18), у вези члана 403. став 2. тачка 2. ЗПП, па је нашао да ревизија тужилаца није основана.

У спроведеном поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју Врховни касациони суд пази по службеној дужности. Других битних повреда одредаба парничног поступка из наведене законске одредбе, која би могла представљати основ за уважавање ревизије тужилаца, нема.

Према утврђеном чињеничном стању, тужиоцима је одлуком Националног савета за научни и технолошки развој ../2009-01 од 16.04.2009. године додељено звање заслужни научник за 2008. годину. Национални савет за научни и технолошки развој је на основу Закона о научноистраживачкој делатности дана 25.12.2007. године донео Правилник о критеријумима и поступку за доделу звања заслужни научник на основу ког заслужни научник има право да му се додели и исплати посебно признање доживотног месечног примања, након престанка радног односа, одласком у пензију, у складу са посебним актом. Такво признање у виду доживотне месечне накнаде тужиоцима, који су у моменту доношења одлуке од 16.04.2009. године остварили пензију, није исплаћено, јер посебан акт из члана 10. наведеног Правилника није донет. Висина доживотног месечног новчаног примања које се као посебно признање исплаћује заслужним уметницима износи 50.000,00 динара.

На основу тако утврђеног чињеничног стања првостепени суд је закључио да је због пропуста да у складу са чланом 10. Правилника о критеријумима и поступку за доделу звања заслужни научник, донесе посебан акт за сваког тужиоца појединачно, тужена одговорна за штету коју трпе, јер им се по одласку у пензију не врши исплата примања по основу признања које су остварили у виду доживотног месечног примања, па је применом одредбе члана 172. ЗОО и члана 232. ЗПП обавезао тужену да тужиоцима на име накнаде штете исплати износе из изреке побијане првостепене пресуде који су налазом вештака опредељени у висини примања која се исплаћује по Уредби о посебним признањима уметницима за допринос националној култури.

Одлучујући о жалби тужене, другостепени суд је закључио да је на утврђено чињенично стање првостепени суд погрешно применио материјално право, због чега је преиначио првостепену пресуду и одбио тужбени захтев тужилаца као неоснован.

Одредбом члана 154. став 1. Закона о облигационим односима прописано је да ко другоме проузрокује штету дужан је накнадити је, уколико не докаже да је штета настала без његове кривице.

Одредбом члана 172. став 1. Закона о облигационим односима прописано је да правно лице одговара за штету коју његов орган проузрокује трећем лицу у вршењу или у вези са вршењем својих функција.

Одредбом члана 90. Закона о научноистраживачкој делатности („Службени гласник Републике Србије“ број 11/05, 50/06) који је био на снази и на основу кога је тужиоцима додељено звање заслужни научник, ставом 1. прописано је да Национални савет може доделити награде и признања за врхунска научна достигнућа и резултате у научноистраживачком раду и за животно дело истраживача; ставом 2. прописано је да истраживачу из става 1. овог члана Национални савет може доделити звање заслужног научника, а ставом 3. истог Закона да се критеријуми, висина и врста награда и признања из става 1. тог члана, као и поступак доделе звања заслужног научника, ближе уређују актом који доноси Национални савет.

Национални савет за научни и технолошки развој је на основу наведеног Закона, дана 25.12.2007. године донео Правилник о критеријумима и поступку за доделу звања заслужни научник на основу ког научник има право да му се додели и исплати посебно признање доживотног месечног примања након престанка радног односа, одласком у пензију у складу са посебним актом.

Из наведеног произилази да стицање звања заслужног научника представља основ по коме тужиоци могу остварити и право на новчано признање у виду доживотног месечног примања, али под условима из Правилника о додели награда и признања, а одлуку о висини тог месечног износа утврђује надлежно министарство тужене, у зависности од средстава у буџету, а након доношења Закона о буџету.

Правилником о поступању и начину доделе награде и признања за научна достигнућа научницима, корисницима пензија за допринос развоја науке и технологије у Републици Србији прописано је да се награда и признање за научна достигнућа састоје од права на доживотна месечна новчана примања под условима прописаним чланом 2. тог Правилника, као и награде и признања за научна достигнућа која сходно члану 3. тог Правилника може бити додељено научнику, кориснику пензије, који је у току научне каријере остварио допринос развоју науке и технологије према критеријумина стручне комисије за доделу награде и признања за научна достигнућа и признања за научна достигнућа научницима, корисницима пензија, за допринос у развоју науке и технологије у Републици Србији. Чланом 6. тог Правилника прописано је да на основу критеријума за додељивање посебног признања утврђених Правилником о додели награда и признања за научна достигнућа научницима корисницима пензија за допринос развоја науке и

технологије у Републици Србији, комисија утврђује предлог носилаца посебног признања који упућује националном савету који у зависности од средстава обезбеђених Законом о буџету Републике Србије доноси решење и саставља листу научника корисницима пензија који су остварили право на награду признање за научна достигнућа, а чланом 7. истог Правилника прописано је да висину месечног износа који се исплаћује носиоцима награда и признања за научна достигнућа утврђује министарство надлежно за науку на почетку буџетске године у складу са средствима одређеним Законом о буџету Републике Србије и да се овај месечни новчани износ исплаћује носиоцима посебног признања после доношења решења из члана 6. став 1. Правилника, почев од наредног месеца.

Дакле, право на исплату новчаног признања тужиоцима који су у складу са наведеним Правилником стекли звање заслужни научник, не припада самим доношењем решење о додели тог звања, јер је остваривање тог права условљено спровођењем наведеног поступка у складу са Правилником о поступку и начину доделе награда и признања за научна достигнућа научницима, корисницима пензија за допринос развоја науке и технологије у Републици Србији. По признатом основу (стицање звања заслужног научника) тужиоци нису остварили своје право на тражено новчано признање, а пропустили су и да своју правну заштиту остваре у управном поступку, односно управном спору и нису исходовали доношење одговарајућег решења – одлуку о висини месечних износа које утврђење је у искључивој надлежности наведеног министарства, а не суда, то је и по оцени овог суда неоснован тужбени захтев тужилаца, јер у конкретном случају нису испуњени услови за примену члана 172. ЗОО, како је то правилно утврдио и другостепени суд.

Са изнетих разлога неосновани су ревизијски наводи тужилаца о погрешној примени материјалног права од стране другостепеног суда.

Одлука о трошковима поступка донета је правилном применом одредбе члана 153. и 154. ЗПП.

Како се разлозима ревизије не доводи у сумњу правилност побијане пресуде, Врховни касациони суд је ревизију тужилаца одбио као неосновану, па је применом члана 414. ЗПП одлучио као у изреци ове пресуде.

**Председник већа-судија,
Марина Милановић, с.р.**

**За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић**